

Till Justitiedepartementet

Diarienummer Ju2024/02164

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till JU.L2@regeringskansliet.se

REMISSYTTRANDE ÖVER BETÄNKANDET ETT NYTT KONSUMENTKREDITDIREKTIV (SOU 2024:69)

Sparbankernas Riksförbund (Förbundet) har tagit del av betänkandet och anser att utredningens överväganden framstår som väl underbyggda och att förslaget till ny konsumentkreditlag är lyckat. Förbundet har dock ett färre antal synpunkter som redogörs för nedan.

Särskild upplysning vid marknadsföring (avsnitt 5.6)

Enligt artikel 8.1 i nya direktivet ska reklam för kreditavtal innehålla en varning om att det kostar pengar att låna pengar, eller liknande formulering, och att den varningen ska vara tydlig och framträdande. Utredningen föreslår dock att näringsidkare i sin marknadsföring inte bara ska upplysa om kostnaderna med krediter, men också om riskerna med skuldsättning och om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor, vilket utredningen bedömer som förenligt med direktivet. Förbundet delar inte bedömningen utan anser att den föreslagna bestämmelsen inför krav på näringsidkare som går utöver vad som följer av det nya konsumentkreditdirektivet.

Direktivet anger att näringsidkaren *i relevanta fall* ska informera om skuldrådgivningstjänster när en kreditansökan avslås (art. 18.9) samt att konsumenter *som har svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden* ska hänvisas till skuldrådgivningstjänster (art. 36.2). I ljuset av dessa bestämmelser framstår det enligt Förbundet som alltför långtgående att kräva att näringsidkare redan i sin marknadsföring alltid och till alla ska informera om skuldrådgivningstjänster.

Förbundet, som företräder sparbanker vars idé är att främja sparsamhet och som generellt är positivt till reglering för ett gott konsumentskydd, anser heller inte att det är ändamålsenligt att i all marknadsföring informera om riskerna med skuldsättning. Den föreslagna bestämmelsen är tagen från den nuvarande ordningen där en motsvarande

upplysningskyldighet gäller för högkostnadskrediter. I dessa fall, dvs. vid marknadsföringen av krediter med mycket höga räntesatser, är det sannolikt relevant att informera om riskerna med skuldsättning eftersom målgruppen för dessa högkostnadskrediter kan antas ligga i farozonen för överskuldsättning. Genom den ändring av konsumentkreditlagen som träder i kraft 1 mars 2025 sänks dock räntetaket, vilket gör att krediterna med de för konsumenterna mest ofördelaktiga villkoren kommer att försvinna från marknaden. Därmed kommer den grupp konsumenter som tidigare lockats att ta lån de haft svårt att betala tillbaka inte längre vara en attraktiv målgrupp för en viss typ av långgivare. Detta innebär sammantaget att det kan ifrågasättas om det är relevant, ändamålsenligt och proportionerligt med en reglering som innebär att hela konsumentkollektivet ska informeras om riskerna med skuldsättning i alla kreditgivares marknadsföring.

Förbundet förordar i stället att ett krav liknandes det som krävs enligt artikel 8.1 införs, dvs. att näringsidkaren på ett tydligt och framträdande vis ska informera om att krediter medför kostnader, och att detta bör ske utan att en myndighet ges rätt att införa ytterligare krav i form av exempelvis varningssymboler (jfr. Konsumentverkets remiss dnr 2024/1386 om föreskrifter om näringsidkares upplysningskyldighet vid marknadsföring av konsumentkrediter).

Konsumentens möjlighet att välja medium (avsnitt 5.7.2)

Förbundet anser att betänkandets överväganden om konsumentens möjlighet att välja medium behöver utvecklas. Det framstår som oklart hur långt konsumentens möjlighet att välja medium sträcker sig och hur konsumentens valmöjlighet ska ställas mot bankers skyldigheter på områden som dataskydd och banksekretess. Både betänkandet och direktivet (skäl 34) anger att konsumentens val av medium inte ska omfatta ett medium som inte är allmänt använt. Det finns dock ett antal medier som är vanligt förekommande, men som inte är vanligt förekommande i kreditgivningsverksamhet. Förbundet antar att det som avses är medier som är vanligt förekommande i kreditgivningsverksamhet men noterar att det ändå kan uppstå oklarheter kring vad som ska gälla och om vilka format en kreditgivare ska förväntas kunna tillhandahålla dokumentation i samt kommunicera via. Slutligen, vad gäller detta, och oaktat ovan anser Förbundet att den föreslagna lagbestämmelsen behöver preciseras. Den föreslagna lydelsen "... informationen ska finnas [...] i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har möjlighet att välja" är enligt Förbundet inte tillräckligt tydlig.

Konsumentens rätt till ett utkast av kreditavtalet (avsnitt 5.7.3)

Artikel 10.8 i det nya direktivet anger att konsumenten ska ha rätt till ett utkast till kreditavtal förutom i de fall då kreditgivaren vid tidpunkten för begäran inte är beredd att ingå kreditavtalet med konsumenten. I den föreslagna lagbestämmelsen finns inte något förbehåll om kreditgivarens vilja att ingå avtal och i betänkandet framkommer att det ansetts obehövt att ange detta uttryckligen i lag. Med anledning av att konsumentkreditlagen är en skyddslagstiftning som ger rättigheter åt konsumenten anser Förbundet att det kan vara lämpligt att tydligt i lag ange de begränsningar till konsumentens rättigheter som ska gälla då konsumenten annars kan ges en felaktig bild.

Presumtionen om vilka uppgifter som ska ingå i en kreditprövning (avsnitt 5.8.1)

Det nya direktivet inför ett förtydligande av vad som förväntas vid kreditgivares kreditprövning. Utredningen anför i betänkandet att regleringen som genomför direktivets bestämmelser om kreditprövning bör ligga nära direktivtexten. Förbundet delar denna uppfattning och ser därför en risk i att införa en lagregel om att all den information som enligt direktivet *kan* vara nödvändig för kreditprövningen som presumtion *ska* vara nödvändig. Förutom att bestämmelsen om presumtion går ifrån direktivtexten, vilket i sig kan vara en anledning att inte välja en sådan lösning, innebär presumtionen att utrymmet för proportionalitet vid tillämpningen av den aktuella bestämmelsen i praktiken kan bli mycket begränsad. Förbundet föredrar ett alternativ som ligger närmare direktivtexten. Konsekvensen av presumtionen riskerar enligt Förbundet bli förlorad proportionalitet och kreditprövningar som baseras på mer information än nödvändigt enligt ett check-in-the-box-tänk, vilket varken gynnar konsumenterna eller kreditgivarna.

Kostnadssmitta mellan kreditgivare med nära förbindelser (avsnitt 5.22)

Utredningen föreslår i betänkandet att det kostnadstak som regeringen nyligen föreslagit, och som snart blir lag, förs över till den nya konsumentkreditlagen. Förbundet anser det rimligt att kostnader som en konsument betalat under en kredit ska beaktas vid beräkandet av kostnadstaket för en ny kredit som kreditgivaren lämnar och som finansierar återbetalningen av den första krediten. För att inte kostnadstaket ska kunna kringgåas är det även rimligt att kostnaden för den första krediten även smittar den senare krediten om den senare krediten lämnas av en kreditgivare som står nära den första kreditgivaren. Förbundet är dock av den starka uppfattningen att den definition av

närstående kreditgivare som valts är för omfattande. Så som bestämmelsen har föreslagits räcker det med att det ena företaget direkt eller indirekt äger 20 procent av det andra företaget för att kostnadssmitta kan uppstå. Enligt Förbundet går det att ifrågasätta om detta är en rimlig ordning. Enbart att ett företag äger 20 procent av ett annat företag innebär inte att de styrs gemensamt eller får ett affärsmässigt intresse av att "bolla" konsumenter mellan sig i syfte att kringgå kostnadstaket. Rent konkret ägs flera sparbanker till 20 procent eller mer av en viss storbank vars rötter är i sparbanksrörelsen. De aktuella sparbankerna och denna storbank bedriver inte en gemensam affär och det framstår för Förbundet som mycket märkligt att om en konsument med lån i storbanken som tecknar lån i en sparbank, och använder lånet från sparbanken för att finansiera återbetalning av storbankslånet, eller till och med enbart *de/vis* finansiera återbetalningen, så ska sparbanken vid beräkningen av kostnadstaket ta hänsyn till kostnaderna betalade till storbanken (och vice versa). Förbundet föreslår att hänvisningen i konsumentkreditlagen till 1 kap. 6 § lagen och bank- och finansieringsrörelse ändras till att enbart avse punkten 2 och 3 i den paragrafen.

Kostnadstak för kontokrediter och förlängningsförbudet

Förbundet ansluter sig till vad Svenska Bankföreningen anfört i sitt remissyttrande vad gäller behovet av ytterligare justeringar rörande kostnadstaket för kontokrediter. Vad gäller förbudet av förlängning fler än en gång uppfattar Förbundet att en sådan förlängning som åsyftas i förlängningsförbudet är en *överenskommelse* mellan parterna som träffas *efter* det ursprungliga avtalet och att ett avtal där man från början avtalar om att krediten revolveras efter t.ex. ett år om den inte sägs upp inte innebär en sådan förlängning som bara får ske en gång (jfr. prop. 2017/18:72 s. 68). Om detta inte är vad som avsetts med förlängningsförbudet ansluter Förbundet sig till vad Svenska Bankföreningen anfört även i denna fråga. Ett förtydligande i saken vore oavsett välkommet.

Stockholm den 24 januari 2025

SPARBANKERNAS RIKSFÖRBUND

Marie-Louise Ulfward

Frederick Sheppard